

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНОГО ТЕКСТУ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» підкреслено, що «система освіти має забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється» [2:2]. В умовах розширення економічних та культурних зв'язків між країнами, знання іноземної мови стало необхідним явищем для освіченої людини. Це зумовило різке зростання інтересу всього континенту до вивчення мови як інструменту комунікації та взаємодії між різними народами.

Основу соціокультурного напрямку освітньої мети навчання іноземної мови формують такі процеси, як засвоєння студентами країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань про культуру країни, мову якої вивчають; усвідомлення національної культури власного народу, її ролі та вкладу у світову культуру; формування вміння представляти культуру своєї країни засобами іноземної мови, поводити себе адекватно до соціокультурних особливостей іншої країни [3:10].

Формування соціокультурної компетенції, під якою розуміють комплекс знань про цінності, досягнення культури, вірування, поведінку, традиції, звичаї, мову, властиві певному суспільству, відбувається в процесі соціокультурного навчання. Соціокультурна компетенція багато в чому визначає успіх спілкування із представниками іншомовної культури, дозволяючи почувати себе впевнено і комфортно в іншомовному середовищі.

Вважається, що соціокультурна компетенція є одним з основних компонентів іншомовної комунікативної компетенції. Вона являє собою сукупність моделей мовленнєвої та не мовленнєвої комунікативної поведінки.

Сучасне навчання іноземної мови включає в себе не тільки лінгвістичне знання, а й проникнення в культуру її народу, так як мова та культура нероздільні. Ознайомлення з культурою народу розглядається представниками майже всіх методів та напрямків навчання в різних країнах як одна з цілей оволодіння мовою. Такі вітчизняні та зарубіжні науковці як Є. Верещагін, Л. Воскресенська, С. Ніколаєва, О. Коломінова, Г. Томахін, А. Солодка, В. Костомаров, Robert Lado, Bernard J. Baars, Kees de Bot, Stephen N. Elliott наголошували на важливості ролі лінгвокраїнознавчого аспекту як комунікативної компетенції у навчанні іноземної мови.

Невичерпним джерелом соціокультурної компетенції є, насамперед, автентичний текст, який ознайомить студентів як з культурою, традиціями, так і звичаями, укладом життя країни та народом, мова якого вивчається.

Для опрацювання автентичного тексту пропонуємо певний алгоритм з врахуванням розвитку соціокультурної компетенції студентів немовних спеціальностей. Вважається доцільним на дотекстовому етапі знімати мовні та смислові труднощі. Необхідно сформулювати завдання соціокультурного характеру для передбачення змісту тексту на етапі предикції на основі заголовків, малюнків, ключових слів, тощо.

Текстовий етап має забезпечити перевірку розуміння тексту та активізацію мовного та мовленнєвого матеріалу на основі прочитаного. На цьому етапі використовуються такі завдання, як: ділення тексту на логічні частини, відповіді на запитання, обрання правильної відповіді, знаходження соціокультурної інформації та інше.

Метою післятекстового етапу являється розвиток усної мовленнєвої компетенції. На даному етапі студентам пропонуються такі види завдань як проблемні ситуації, написання статті, листа та інші творчі роботи, пов'язані з соціокультурними цінностями [1:6-8].

Критичний аналіз більшості підручників показав, що вони не містять достатньої кількості вправ для ефективного опрацювання автентичного тексту з метою формування стійкої соціокультурної компетенції студентів немовних спеціальностей.

Пропонуємо методику опрацювання автентичного тексту на занятті англійської мови для студентів історичного факультету на прикладі тексту «Heritage Holidays» [4:36-37].

Heritage Holidays

Discover England's fascinating early history on our exclusive non-stop one-week tour.

Day 1 Hastings, East Sussex

Our first stop is the beach at Hastings where William in the Conqueror's armies arrived from Normandy in 1066, then we visit Battle Abbey, built by William to celebrate his victory, and watch actors in period costume re-enact the battle and the death of the English King Harold.

Day 2 Tilbury Fort, Essex

Elizabeth I's reign was a golden age of sea exploration, discovery and military victory. On the second day of our tour we visit the exact spot where, in 1588, Elizabeth gave her famous speech to her troops on the day before they faced the much superior Spanish Armada – and defeated them!

Day 3 The Tower of London

London's most famous landmark was built by William the Conqueror in 1078, but its best-known historical connections are with the Tudor monarchs. Two of Henry VIII's six wives, Anne Boleyn and Catherine Howard, were beheaded here at his command. After his death, his daughter Elizabeth was imprisoned here by her older sister Mary. But when Mary died in 1558, she was obliged to make Elizabeth her successor.

Day 4 morning – Stonehenge, Wiltshire afternoon – Bath, Somerset

On Day 4 we visit the West Country, stopping at mysterious Stonehenge, built by the native Celtic Britons around 2000 BC, and then spending the afternoon at Bath – once the Roman spa town of Aquae Sulis ('the waters of the goddess Sulis'). The tour includes a visit to the famous hot springs and Roman baths.

Day 5 Stratford-on-Avon, Warwickshire

No tour of England is complete without a visit to Elizabethan Stratford-on-Avon, birthplace of the most famous writer of that age – William Shakespeare – and home to many historic buildings. In the evening we will see a play at the world-famous Royal Shakespeare Theatre.

Day 6 Fountains Abbey, Yorkshire

On Day 6 we travel north and visit the majestic ruins of Fountains Abbey, perhaps the best example of the destruction caused by Henry VIII's Dissolution of the Monasteries (1536-40) when Henry sold all the buildings and land that belonged to the Catholic monasteries. The King had broken away from the Catholic Church in 1534 and made himself the Supreme Head of the Church of England.

Day 7 Hadrian's Wall, Northumberland

On our final day we visit the most famous symbol of the Roman occupation of Britain – Hadrian's Wall. Although Julius Caesar led the first invasion of Britain in 55 BC, it was under the Emperor Hadrian that the Roman legions reached the most northern point of their Empire and built a wall from coast-to-coast as protection against the Scottish tribes.

Instructions for students at the pre-reading stage:

- Look at the pictures and guess the places. In which way are they connected with the English history?
- What do you know about these historical places and personalities?
- Look at the title and predict what places they are going to visit.

Instructions for students at the while-reading stage:

- Give the definitions of the words: to re-enact, goddess, successor, to be imprisoned, to behead, dissolution, landmark, legion, tribe.
- Complete the table with the missing dates and names from the text.
- Find the answers to the questions and prove your ideas.
- Split into 2 groups: group 1 – read and find the information about the historical landmarks, group 2 – read and find the information about famous historical personalities.

Instructions for students at the post-reading stage:

- Write an article and advice what historical places in England are worth visiting and why?
- Compare historical places in your country and in the UK. Think about places, key people, and dates. Find similarities and differences. Choose the best places.

Хочемо зазначити, що наведені завдання були ефективно використані зі студентами спеціальності «Історія» під час вивчення програмних тем. При цьому виявилось, що вивчення англійської мови у контексті полілогу культур сприяє підвищенню мотивації до навчання, більш продуктивному засвоєнню програмного матеріалу.

1. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Андерсон К. Getting America-wise through reading. Навчальний посібник з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів. У 2-х кн. – Київ: Пед. думка, 2001. – Кн. I. – 175 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Освіта, 2002. – 24 с.
3. Скляренко Н.К., Голованчук Л.П. Формування соціокультурної компетенції учнів за навчально-методичними комплексами “English through communication”// Іноземні мови. – 2003. - №1. – 54 с.
4. Elizabeth Sharman. Across Cultures. – Longman. – 2005. – 159 p.